

Zasada *in dubio pro fisco*, czyli o tym dlaczego stek wołowy nie smakuje z kawą.

Wiosna to naturalny czas porządków oraz wybudzenia z zimowego letargu ... Wraz ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi i parlamentarnymi zaistniały przesłanki ku temu by na polityczną agendę wróciła kwestia zmian w ordynacji podatkowej¹. Grudniowa inicjatywa ustawodawcza Bronisława Komorowskiego postuluje odejście od wykładni *in dubio pro fisco* [w razie wątpliwości, na korzyść organu podatkowego] na rzecz *in dubio pro tributario* [w razie wątpliwości, na korzyść podatnika] w prawie podatkowym².

W obecnym kształcie wykładni, *in dubio pro fisco*, mamy do czynienia z założeniem domniemania działania podatnika na niekorzyść Skarbu Państwa³. To w rezultacie przekłada się na działania organów podatkowych nacechowane daleko idącą podejrzliwością wobec przedsiębiorcy i nakładaniem nieadekwatnych do szkodliwości popełnionego czynu kar. Warto przytoczyć przykład z 2010 roku, kiedy piekarz z Legnicy przegrał spór z fiskusem w związku z nieopodatkowaniem VAT darowizn pieczywa dla potrzebujących⁴. Nikt nie podważa faktu naruszenia prawa [ówczesne przepisy nakładały podatek od darowizn, niezależnie od ich celu przyp. red.]. Bulwersuje jednak krótkowzroczność organów administracji podatkowej, które zdecydowały się na pełne wyegzekwowanie zobowiązania. Ze względu na niską szkodliwość społeczną nadużycia być może warto było powołać się na zasady państwa przyjaznego obywatelowi oraz sprawiedliwości społecznej zawarte w Art. 2 Konstytucji RP i np. umorzyć część zobowiązania i/lub odsetek⁵. To w efekcie nie tylko zapobiegłoby upadłości legnickiej piekarni, jednocześnie gwarantując dalsze wpływy do budżetu państwa, ale także stanowiłoby krok w kierunku podniesienia zaufania do organów podatkowych w długim terminie.

Wynikająca z zasady *in dubio pro fisco* bezkarność i bezrefleksyjność urzędników administracji podatkowej jest niewątpliwie problematyczna. Niepokoją ostatnie doniesienia o zaleceniach przedstawicieli Ministerstwa Finansów, by Izby Skarbowe prowadziły kontrole w sposób ukierunkowany na nakładanie na przedsiębiorców kar finansowych [nawiązanie do marcowego zawiadomienia ZPP do Prokuratury przyp. red.]⁶. Powyższy przypadek pokazuje szkodliwość systemu w jego obecnych ramach, a także imperatyw reformy. Dalszym impulsem do zmiany status quo mogłaby być nowelizacja ustawy o służbie cywilnej wprowadzająca odpowiedzialność prawną urzędnika za podjęte decyzje. System taki działa obecnie sprawnie w Niemczech⁷. Brak ochrony urzędników może być początkowo tematem

kontrowersyjnym, lecz wraz z rozwojem ubezpieczeń urzędniczych [produkt obecny na rynku niemieckim przyp. red.] jest szansa na rozwiązanie gwarantujące jednocześnie wolnorynkową ochronę urzędników, a także zrównanie podatnika i fiskusa wobec prawa.

Bezrefleksyjność pogarsza dodatkowo fakt, że organy podatkowe władają szerokimi prerogatywami interpretacyjnymi. Z kolei złożoność i postępująca inflacja przepisów podatkowych dodatkowo eskalują problem. Kuriozum różnicowania opodatkowania VAT w branży gastronomicznej naświetla hipotetyczny przykład obiadu w dowolnej restauracji w Polsce. Przepuszczalnie, wraz z siostrą zamówiliśmy stek wołowy z grilla z mozzarellą i truflami [w cenie 50zł bez VAT]. W ramach własnego rachunku zamawiam ponadto kawę [w cenie 10zł bez VAT]. Istniejące prawo traktuje nas jednak różnie, ponieważ posiłek mojej siostry objęty jest stawką VAT w wysokości 8%, natomiast zarówno mój posiłek, jak i kawa opodatkowane są jednakową stawką 23% VAT⁸. Efektywnie, ten sam stek kosztuje mnie 6,5zł drożej. Abstrahując od wątpliwej zasadności takich przepisów oraz niesmaku konsumenckiego, taka skala obostrzeń przepisami branży gastronomicznej ogranicza jej konkurencyjność i rozwój w Polsce. Jednocześnie zmusza ona istniejące firmy do zwiększenia nakładów na kontrole wewnętrznych mechanizmów rozrachunkowych oraz szukania luk interpretacyjnych w prawie podatkowym.

Podsumowując, zamiast przedmiotowego traktowania polskich przedsiębiorców warto zwiększyć środki skierowane na uszczelnienie systemu podatkowego, np. w związku z nadużyciami takimi jak karuzele VAT [problem oceniany przez PwC na ok. 42 mld zł, czyli 2.5% PKB w 2014r. przyp. red.]⁹. Biorąc pod uwagę wielkość planowanego deficytu budżetowego [47.5 mld zł w 2014r. przyp. red.], to tutaj znajduje się zarówno efektywne w sensie Pareto, jak i społecznie pożądane rozwiązanie problemu resortu finansów. Powróćmy jeszcze krótko do oceny prawdopodobieństwa wprowadzenia w życie nowelizacji ordynacji podatkowej. Przykładowo w czasie Sejmu VI kadencji projekt wnioskowany przez Prezydenta RP potrzebował na rozpatrzenie średnio 167 dni¹⁰. Zważając na powyższe, a także październikowy termin wyborów parlamentarnych oraz zasadę dyskontynuacji prac Sejmu wiele wskazuje na to, że prezydencki projekt ma ograniczone szanse sukcesu. A szkoda, ponieważ w sytuacji, gdy wprowadzenie opodatkowania jednakową stawką VAT jest obecnie mało realne, zasada *in dubio pro tributario* byłaby zmianą zdecydowanie na lepsze dla polskiego biznesu.

Przypisy:

- 1) O terminach wyborów prezydenckich oraz parlamentarnych w Polsce w 2015 roku:
  - i. <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=F48FB1E9B07A3FEEC1257DE200436901>
  - ii. <http://www.infor.pl/prawo/wybory/wybory-parlamentarne-2015/694227,Wybory-parlamentarne-2015-termin.html>
- 2) Prezydencki projekt nowelizacji ordynacji podatkowej w Polsce:
  - i. <http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/zgloszone/art,23,watpliwosci-rozstrzygane-na-korzysc-podatnika.html>
- 3) Na czym polegają zasady *in dubio pro fisco* oraz *in dubio pro tributario*:
  - i. <http://www.podatek-od-nieruchomosci.com/?p=86>
  - ii. <http://www.podatek-od-nieruchomosci.com/?p=83>
  - ii. <http://www.podatki.abc.com.pl/czytaj/-/artykul/in-dubio-pro-tributario-wedlug-ministerstwa-finansow>
  - iii. <http://www.podatki.abc.com.pl/czytaj/-/artykul/lewiatan-popiera-wprowadzenie-zasady-in-dubio-pro-tributario>
- 4) Na czym polegał przypadek piekarza z Legnicy:
  - i. http://podatki.gazetaprawna.pl/orzeczenia/393932,darowany_chleb_byl_opodatowany_vat.html,2
- 5) Konstytucja RP Art. 2: „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.”
- 6) Zawiadomienie Związku Przedsiębiorców i Pracodawców o podejrzeniu popełnienia przestępstw ściganych z urzędu do Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście-Północ w Warszawie:
  - i. <http://zpp.net.pl/files/manager/file-46f4b5cba291a5390f1d620fe22d726f.pdf>
  - ii. <http://zpp.net.pl/aktualnosci/run,mf-pozaprawem,page,1,article,854.html>
- 7) Rozwiązania zastosowane w Niemczech:
  - i. *Bürgerliches Gesetzbuch*: <http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html>
  - ii. *Beamtenstatusgesetz*:

§ 36 Verantwortung für die Rechtmäßigkeit (1) Beamtinnen und Beamte tragen für die Rechtmäßigkeit ihrer dienstlichen Handlungen die volle persönliche Verantwortung.
- 8) Różnicowanie stawek VAT w branży gastronomicznej:
  - i. <http://www.polskieradio.pl/42/3889/Artykul/1400752,Jedzenie-w-restauracjach-moze-mocno-zdrozec>
  - ii. <http://prawo.rp.pl/artykul/1186625.html>
- 9) Czym jest karuzela podatkowa:
  - i. <http://ksiegowosc.infor.pl/podatki/vat/transakcje-zagraniczne/289470,2,Na-czym-polega-karuzela-podatkowa.html>
  - ii. <http://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/841395,tak-dziala-karuzela-z-vat-co-roku-budzet-traci-kilkadziesiat-miliardow.html>
  - iii. <http://www.polskieradio.pl/42/273/Artykul/1278016,Karuzela-podatkowa-skarbowka-zamiast-scigac-oszustow-niszczy-uczciwe-firmy>
- 10) Średni czas rozpatrywania projektu przez Sejm (s. 49):
  - i. Analiza działalności ustawodawczej Sejmu VI kadencji, red. M. Żuralska, aut. O. Kazalska, J. Maśnicki, M. Żuralska, Warszawa 2012